

Stockholm 2010-05-10

Socialdepartementet
103 37 Stockholm

Remissvar: Regler för etablering av vårdgivare – Förslag för att öka mångfald och integration i specialiserad öppenvård. (SOU 2009:84)

Psykologförbundet har fått möjlighet att lämna synpunkter över rubricerade betänkande.

Psykologförbundet välkomnar utredningens förslag till nationell etableringsplattform för verksamhet med offentlig ersättning inom den öppna hälso- och sjukvården och att de enskilda vårdgivarna ges samma möjlighet till etablering, som idag är förbehållet läkare och sjukgymnaster.

Psykologförbundet hyser stora förhoppningar till att utredningens förslag om ny lag om vårdgivaretablering kommer att göra det möjligt för privata psykologer att i större utsträckning kunna ge patienter psykologisk behandling inom ramen för den offentligt finansierade vården. Det är angeläget att patienter med psykiska besvär tillförsäkras lika vård på lika villkor oavsett betalningsförmåga och var i landet man bor. Genom en utbyggd öppenvård med en större mångfald av vårdgivare ökar patienternas möjlighet att välja behandling och vårdgivare. Det finns idag drygt 2 000 privatpraktiserande psykologer, på hel- eller deltid. En undersökning som Psykologförbundet gjort visar att endast var femte patient hos privat psykolog får sin behandling betald av landstinget. Trots att psykologisk behandling sedan länge är en etablerad behandlingsmetod för olika typer av psykiska sjukdomar och numera även rekommenderas i nationella riktlinjer för behandling av depression och ångest saknas reella valmöjligheter för patienterna att inom ramen för den offentligt finansierade vården välja behandlingsmetod eller vårdgivare.

För att stärka patienternas ställning avseende valfrihet bör hälso- och sjukvården präglas av en mångfald av vårdgivare. En utbyggd öppenvård med en större mångfald av vårdgivare ökar patienternas möjlighet att få rätt vård i rätt tid. De privata vårdgivarna är och kommer att förbli ett viktigt komplement till den offentliga vården. För att bibehålla den andel privata vårdgivare som finns idag samt skapa möjlighet för nya etableringar krävs att spelreglerna blir förutsebara, långsiktiga och stabila. För att uppnå en stabil, effektiv och bra vård krävs det också en väl etablerad och organiserad samverkan mellan de offentliga och privata vårdgivarna. En samverkan för att gemensamt uppnå målet om en god vård är en grundläggande förutsättning för att systemet med alternativa driftformer ska fungera. Det krävs också att etableringsmöjligheterna görs jämlika för de olika yrkesgrupperna.

Nationell etableringsplattform

Psykologförbundet delar utredningens uppfattning att det är viktigt att det tillskapas en nationell etableringsplattform för verksamhet med offentlig ersättning inom den öppna hälso- och sjukvården och att de enskilda vårdgivarna ges samma möjlighet till etablering. Psykologförbundet tillstyrker därför utredningens förslag att nuvarande etablerings- och ersättningssystem för läkare och sjukgymnaster i öppenvård avvecklas och ersätts med en ny etableringsplattform som gäller för alla yrkeskategorier inom vården. Idag är möjligheterna till etablering för andra yrkesgrupper än läkare och sjukgymnaster olika beroende på var i landet man är verksam. Det saknas gemensamma riktlinjer för hur landstingen ska upphandla och teckna vårdavtal med enskilda vårdgivare. Detta har fått till följd att det skapats ett stort antal sinsemellan olika system vilket i sin tur medfört skilda förutsättningar för befolkningens tillgång till vård i olika delar av landet. Detta är inte tillfredsställande, framförallt inte i ett patientperspektiv, men inte heller för de enskilda vårdgivarna.

Myndighet fastställer och utvecklar ramar för etablering

Enligt utredningens förslag ska verksamheter som berättigar till offentlig ersättning fastställas av en myndighet. Förbundet delar utredningens uppfattning att det är viktigt att de råder lika förutsättningar för att bedriva öppenvård med offentlig finansiering över hela landet. Förbundet instämmer också i utredningens beskrivning att de nationella riktlinjer som utarbetas av Socialstyrelsen och de utvärderingar som genomförs av Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU) ska utgöra underlag till bedömning av vilka verksamheter som ska berättiga till offentlig ersättning.

Förbundet vill också särskilt understryka vikten av en anpassning av ersättningssystemet för olika verksamheter. När det gäller t.ex. psykologisk behandling måste hänsyn tas till att tidsåtgången för ett patientbesök är betydligt längre än ett normalt läkarbesök. Varje behandlingstillfälle kan också variera kraftigt beroende på typ av åtgärd och dessutom krävs ofta ett omfattande för- och efterarbete. Ersättningsnivåerna måste därför kunna anpassas för olika verksamheter och för olika typer av åtgärder.

Nationellt tillstånd och registrering

Psykologförbundet tillstyrker utredningens förslag att det ska krävas tillstånd för den som önskar etablera sig med offentlig ersättning inom den öppna vården. Utifrån ett patientsäkerhetsperspektiv är det enligt förbundet oerhört viktigt att privata vårdgivare som etablerar sig med offentlig ersättning har såväl formell som reell kompetens inom sitt verksamhetsområde. Inom hälso- och sjukvården utgör legitimationen det mest framträdande beviset på en yrkesutövares kompetens och är ett uttryck för att en yrkesutövare står under samhällets tillsyn och har godkänts för yrkesverksamhet inom det område legitimationen avser. Legitimationens huvudfunktion är att vara en garanti för att yrkesutövaren har en viss kunskapsnivå och vissa personliga egenskaper.

Förbundet vill understryka vikten av att endast vårdgivare som innehar kompetensbevis i form av legitimation kan erhålla etableringsrätt inom den offentligt finansierade vården. Med en statlig kompetens- och kvalitetskontroll av yrkesutövare tillförsäkras patienterna en bättre möjlighet att kunna avgöra vilka som har erforderliga kompetens för att utöva yrket. Psykologförbundet ser denna kvalitetskontroll som en möjlighet att lösa problemet med en ständigt växande marknad av mer eller mindre oseriösa utövare inom det psykologiska området.

Regionalt godkännande och ingående av etableringsavtal

För att kunna etablera verksamhet med offentlig ersättning krävs förutom tillstånd ett regionalt godkännande av det/de landsting där man önskar etablera sig. Verksamhetens utformning och volym begränsas genom ersättningarnas utformning och landstingens vårdvals-system. Avsikten med dessa begränsningar är att vidmakthålla landstingens ansvar för prioriteringar och kostnader. För att värna mångfalden av olika vårdgivare är det viktigt att kraven för etablering blir rimliga även för de enskilda yrkesutövarna. De små enskilda vårdgivarnas villkor skiljer sig avsevärt från stora privata vårdbolags villkor. Enligt utredningens förslag får landstingen hänvisa begärd etablering till befintligt vårdvals-system enligt LOV om vårdvals-systemet i huvudsak omfattar de områden som etableringen är avsedd att verka inom. Vilka situationer som avses anser förbundet är något oklart och önskar ett förtydligande i förarbetena.

Psykologkompetens

För att erhålla legitimation som psykolog krävs enligt 3 kap 2 § lag (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (LYHS) avlagd psykologexamen samt fullgjord praktisk tjänstgöring för psykologer (PTP). Utredningen skriver på sidan 149 ”För att erhålla legitimation krävs fullgjorda studier för respektive legitimationsyrke och för läkare även fullgjord AT-tjänstgöring”. Förbundet vill här påpeka att krav på praktisk tjänstgöring efter examen även gäller för psykologer.

För psykologer finns också en formaliserad treårig specialistutbildning som auktoriseras av Psykologförbundet. Specialistkompetens ges inom tre områden; Klinisk psykologi, Pedagogisk psykologi och Arbetslivets psykologi. Inom varje område finns olika inriktningar. Inom klinisk psykologi finns bland andra; psykologisk behandling/psykoterapi, neuropsykologi, barn- och ungdomspsykologi och vuxenpsykologi. Kontinuerlig utveckling av befintliga och införandet av nya specialinriktningar görs i syfte att följa kunskapsutvecklingen och samhällets behov av specialistutbildade psykologer. Hälso- och sjukvården har idag ett stort behov av specialistutbildade psykologer inom en rad områden bl.a. inom psykiatri och inom området psykologisk behandling/psykoterapi. Psykiatrisamordnaren lyfte i sitt betänkande bland annat fram behovet av psykologer med hög klinisk kompetens kring psykiska sjukdomstillstånd och psykiska funktionshinder inom specialistpsykiatri. Förbundet har också noterat ett ökat intresse från vårdgivarna att inrätta specialist- och specialiseringstjänster. Antalet sökande till specialistutbildningen har de senaste åren

ökat kraftigt och idag finns ca 1 600 specialister i klinisk psykologi Motsvarande utveckling av specialistutbildning för psykologer finns också i våra nordiska grannländer, Norge och Danmark. I Norge har utvecklingen kommit lite längre och där påbörjar hela 80 procent av psykologerna specialistutbildningen ett år efter att de erhållit auktorisation som psykolog. För Psykologförbundet är en statlig reglering av psykologernas specialistkompetens en viktig och angelägen fråga.

Sveriges Psykologförbund

Lars Ahlin
Förbundsordförande

Camilla Damell
Förbundsjurist